

Bank może być pozwany za klauzule abuzywne w treści grupowej umowy ubezpieczenia towarzyszącej umowie kredytowej

W opublikowanym w dniu 12 marca 2015 r. wyroku (I CSK 201/14), Sąd Najwyższy uznał, że bank posiada legitymację bierną w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego stanowiącego załącznik do umowy grupowego ubezpieczenia.

W tej sprawie sądy obu instancji konsekwentnie oddalały powództwo skierowane przeciwko bankowi. Za rozstrzygającą sądy te uznawały kwestię określenia podmiotu stosującego wzorzec umowy, co warunkuje dokonanie oceny abuzywności zawartego w tym wzorcu postanowienia. Zdaniem sądów kwestionowana klauzula wzorca odnosi się tylko do relacji między ubezpieczonym, a ubezpieczycielem, ograniczając odpowiedzialność ubezpieczyciela wobec ubezpieczonego. Jako okoliczność pozbawioną znaczenia oceniano fakt, że to pozwany bank proponuje konsumentowi - kredytobiorcy zawarcie umowy ubezpieczenia z konkretnym ubezpieczycielem, jak również to, że umowa ubezpieczenia stanowi integralną część umowy kredytowej.

Z powyższą kwalifikacją nie zgodził się Sąd Najwyższy. Stwierdził bowiem, że w tego typu postępowaniach legitymacja bierna przysługuje każdemu przedsiębiorcy, który stosuje kwestionowane postanowienie wzorca, a więc posługuje się wzorcem zawierającym takie postanowienie, niekoniecznie będąc jego twórcą. Może to być zatem także podmiot jedynie posługujący się w stosunkach kontraktowych ze swoimi klientami wzorcem umowy, którego twórcą jest inny podmiot. Sąd Najwyższy podkreślił także, że okoliczność, iż kwestionowana klauzula OWU odnosi się wprost wyłącznie do relacji między ubezpieczonym a ubezpieczycielem, bo ogranicza odpowiedzialność ubezpieczyciela wobec ubezpieczonego, nie przesądza automatycznie o niestosowaniu kwestionowanego postanowienia wzorca, czy nieposługiwaniu się tym postanowieniem przez pozwany bank w swojej ofercie kredytowej. Fakt, że bank oferuje potencjalnemu kredytobiorcy zawarcie ubezpieczenia z konkretnym ubezpieczycielem, a umowa ubezpieczenia stanowi integralną część umowy kredytowej potwierdza, zdaniem SN, tezę, że umowa ubezpieczenia z wiążącymi jej strony postanowieniami OWU wypełnia treść stosunku zobowiązaniowego powstającego w wyniku zawarcia umowy o kredyt. Z postanowień umowy kredytowej wprost wynika, że kredyt jest udzielany przez bank z przeznaczeniem m.in. na pokrycie opłaty za udostępnienie kredytobiorcy ubezpieczeń, a kwota udzielonego kredytu jest udostępniana kredytobiorcy po jej pomniejszeniu o opłatę za udostępnienie ubezpieczeń. W tej sytuacji nie można uznać, że według oferty banku będącego ubezpieczającym, bank ten nie stosuje, czy też nie posługuje się kwestionowanym postanowieniem OWU, skoro można z nim zawrzeć umowę kredytową zawierającą postanowienie objęte treścią umowy ubezpieczenia będącej integralną częścią zawartej umowy o kredyt.

Przedstawione w uzasadnieniu wyroku motywy rozstrzygnięcia SN wskazują, że pojęcie „stosowania” wzorca umownego należy interpretować szeroko. Dla uznania, że przedsiębiorca stosuje dane postanowienie umowne nie jest wymagane by postanowienie to kształtowało bezpośrednio stosunki między tym przedsiębiorcą a konsumentem. Bez znaczenia jest również to, czy przedsiębiorca ten jest „autorem” postanowienia.

Ryzyko odpowiedzialności banku za stosowanie klauzul abuzywnych z umowy ubezpieczenia odnosi się jedynie do umów ubezpieczenia w modelu grupowym z bankiem jako ubezpieczającym. W

praktyce trudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której indywidualna umowa ubezpieczenia pomiędzy klientem banku a ubezpieczycielem stanowiłaby integralną część umowy dotyczącej produktu bankowego. A tylko taka konfiguracja, zgodnie z rozumowaniem SN, może prowadzić do powstania sytuacji, w której bank w istocie stosowałby niedozwolone postanowienie umowy ubezpieczenia.